

Sygn. akt IV U 46/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Liszka

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2019 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania L. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 30 listopada 2018 roku nr (...)

w sprawie L. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się L. Ł. emeryturę począwszy od dnia 2 lipca 2018 roku;
2. ustala, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 46/19

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 10 kwietnia 2019 roku

Decyzją z dnia 30 listopada 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił L. Ł. przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w art. 184 powołanej ustawy, od wystąpienia których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentował 15-letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie 8 lat, 3 miesiące i 17 dni takiej pracy. W stażu tym ZUS nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu jego zatrudnienia w Zakładzie (...) S.A. w W. - Zakładzie (...) w B..

Decyzja ta została zaskarżona odwołaniem przez L. Ł. który domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący podniósł,

że na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się co najmniej 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Od 1.04.1987 roku do 26.05.1993 roku oraz od 4.05.1995 roku do 31.12.1998 roku pracował bowiem w Zakładzie (...) S.A. w W.- Zakładzie (...) w B. stale i w pełnym wymiarze godzin w charakterze spawacza.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podał, że brak jest podstaw do uwzględnienia odwołującemu w stażu pracy w szczególnych warunkach spornego okresu zatrudnienia.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący L. Ł. w dniu (...) roku ukończył 60 lat życia. We wniosku z dnia 2 lipca 2018 roku ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udokumentował przed ZUS co najmniej 25- letni okres ubezpieczenia, a także staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 8 lat, 3 miesiące i 17 dni.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący L. Ł. ukończył szkołę zawodową o profilu mechanik samochodowy. W okresie od 26.09.1977 roku do 2.03.1978 roku uczestniczył w podstawowym kursie spawania elektrycznego, uzyskując uprawnienia do spawania elektrycznego, zaś w dniu 23.11.1988 roku ukończył kurs podstawowy spawania gazowego, a w dniu 25.09.1996 roku spawania w osłonie CO₂

dowód:

- kserokopia książki spawacza- k. 14-17,
- zeznania odwołującego,

Od 1 kwietnia 1987 roku do 28 lutego 2001 roku odwołujący pracował w Zakładzie (...) S.A. w W. - Zakładzie (...) w B., w tym w okresach od 1.04.1987 roku do 26.05.1993 roku oraz od 4.05.1995 roku do 31.12.1998 roku stale i w pełnym wymiarze godzin w charakterze spawacza. Pracę spawacza odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze godzin. W ciągu dnia nie realizował żadnych innych prac. Odwołujący nie wykonywał prac ślusarskich.

dowód:

- akta osobowe odwołującego się,
- zeznania świadka M. P.,
- zeznania świadka S. K.,
- zeznania odwołującego

W Zakładzie (...) w B. zajmowano się remontami kapitalnymi (...), Kamaz i kolejek wąskotorowych dla górnictwa, a z czasem wykonywaniem całej metalowej zabudowy śmieciarek, tj. pak i koszy. Odwołujący początkowo pracował jako spawacz na Wydziale zajmującym się remontami wskazanych powyżej samochodów. Palnikiem ciął stare zdezolowane elementy, a oprócz tego wykonywał prace spawania różnorodnych elementów takich jak skrzynie ładunkowe, kipry.

Na początku lat 90-tych Zakład zajął się produkcją metalowych koszy na śmieci oraz zabudowy do samochodów typu śmieciarki oraz zamiatarki. Odwołujący jako spawacz zajmował się spawaniem tych koszy na śmieci oraz elementów zabudowy do śmieciarek oraz zamiatarek. W okresie od dnia 27.05.1993 roku oraz od 3.05.1995 roku odwołujący

nie wykonywał pracy spawacza albowiem otrzymał od lekarza przeciwwskazania do wykonywania pracy spawalniczej. Począwszy od dnia 4.05.1995 roku ponownie pracował jako spawacz.

dowód:

- akta osobowe odwołującego się,
- zeznania świadka M. P.,
- zeznania świadka S. K.,
- zeznania odwołującego

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującego.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadków oraz słuchanego w charakterze strony L. Ł., którzy wskazali na okoliczności istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia, dotyczące rodzaju wykonywanych przez ubezpieczonego czynności i warunków pracy w spornym okresie zatrudnienia. Zeznania te zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były rzeczowe, wewnątrznie spójne i logiczne, a przy tym przekonujące w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Wzajemnie też ze sobą korespondowały.

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 poz. 1270 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2). Wymagany w art. 184 ust. 1 pkt 2 okres składkowy i nieskładkowy przewiduje art. 27 powołanej ustawy, w świetle którego wynosi on co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Przepis art. 32 ustawy statuuje natomiast, iż ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 1. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu- za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Stosownie do treści art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Mowa tu o rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Jak wynika z § 1 wskazanego rozporządzenia, stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik

do rozporządzenia. W myśl § 2 ust. 1, okresami uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2). Zgodnie zaś z § 4 ust. 1, prawo do emerytury nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A rozporządzenia, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia, w tym co najmniej okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący osiągnął wiek 60 lat, posiadał na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagany 25- letni okres ubezpieczenia. Rozstrzygnąć natomiast należało, czy legitymuje się on co najmniej 15- letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przed organem rentowym odwołujący udowodnił taki staż w wymiarze 8 lat, 3 miesiące i 15 dni.

W stażu tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił odwołującemu okresu jego zatrudnienia w Zakładzie (...) S.A. w W.- Zakładzie (...) w B..

W orzecznictwie podkreśla się, że świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz zwykłe świadectwa pracy nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu

art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający takie świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwa traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., które stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej w nim podstawy prawnej. Sąd może więc prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy świadczona przez stronę praca była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia i czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 24 września 2008 r.,

III AUa 795/08, OSAB 2008/4/60-68, wyrok SA w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r.,

III AUa 3113/08, LEX nr 552003, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 14 lutego 2012 r., III AUa 1717/11, LEX nr 1129731).

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 (LEX nr 14635) wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno- rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach

z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawdnianie wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyrok SN z dnia 2 lutego 1996

r. II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Skoro więc w niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionował wykonywanie przez odwołującego pracy w szczególnych warunkach, podważając prawidłowość świadectwa z dnia 16 grudnia 2000 r. (k. 12 akt ZUS), zasadnym stało się ustalenie okoliczności, w jakich ubezpieczony świadczył pracę w Zakładzie (...) S.A. w W.- Zakładzie (...) w B. na podstawie zeznań świadków, jego zeznań oraz dowodów z dokumentów.

W oparciu o zeznania świadków i odwołującego w połączeniu z treścią dokumentów, Sąd ustalił, że w wymienionym wyżej spornym okresie zatrudnienia od 1.04.1987 roku do 26.05.1993 roku oraz od 4.05.1995 roku do 31.12.1998 roku ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze godzin pracował w charakterze spawacza.

Wykonywana przez niego w spornym okresie praca wymieniona została w Dziale XIV, zatytułowanym: „Prace różne”, pod poz. 12 (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Rozstrzygając, czy w spornym okresie odwołujący pracował w szczególnych warunkach Sąd miał na uwadze, że dla oceny, czy pracownik taką pracę wykonywał, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki SN: z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426, z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652, z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638, z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75, z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283, z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329 i z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325).

W okolicznościach faktycznych sprawy Sąd uznał więc, że zaskarżona decyzja (...) Oddział w T. z dnia 30 listopada 2018 roku nie była zasadna. Na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący wykazał bowiem co najmniej 15- letni okres pracy w szczególnych warunkach. Doliczenie okresu pracy w Zakładzie (...) S.A. w W.- Zakładzie (...) w B. do wykazanego przez odwołującego przed ZUS stażu pracy w szczególnych warunkach daje ponad 15 lat takiej pracy.

Mając to na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu emeryturę od dnia 2 lipca 2018 roku tj. od daty wniosku.

Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt 2 wyroku). W tej mierze miał na uwadze przepis art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Dopiero bowiem postępowanie sądowe, a w szczególności przeprowadzone w tym postępowaniu dowody z zeznań świadków i odwołującego pozwoliły na ustalenie istotnych, a nie znanych wcześniej organowi rentowemu okoliczności i przesądziły ostatecznie o zasadności wniosku o emeryturę.